Ч. 236. Львів, вторник дня 24. (11.) жовтня 1911. Річник XV.

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“ виносить: в Австриї:
на цілий рік . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К

За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів; з висилкою двічи в тижни 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакциї ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

христяньско-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5 год. по полудни. — Редакция, адміністрация і експедиция „Руслана“ при ул. Хмельовского ч. 15, II. поверх. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередну застерогу.

Рекламациї лише неопечатані є вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по цені 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 сот. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки

До Підлися

спіши весь Український Народе!

У Підлисю ставмо ся всї — як оден муж!

У Підлисю 29. жовтня велике народне сьвято!

Лише тиждень часу ділить нас від хвилї, коли ми маємо здвигнути величний памятник безсмертному Маркіянови!

Український Народе! Прибувай на сей пропамятний день, — покажи цїлому сьвітови, що Ти зумієш достойно вшанувати память народних героїв!

А саме сто лїт минає, як Маркіян прийшов на сьвіт — з великим післанництвом... І сповнив єго!.. Отворив замкнені уста і заспівав пісню нову, пісню чудову — пісню житя.

Прибувай, Український Народе, нехай другі Славяни бачуть величний здвиг, нехай бачуть у Підлисю мілїони голов, що переняті вагою хвилї — заповідають красшу будучину відродженя. А того відродженя бажав покійний Маркіян!

Прибувай, Український Народе! Кождий хто відчуває в собі народне достоїньство, кождий, хто гордить ся тим, що він Українець, кождий, хто любить своє рідне чудове слово, свою рідну мову, той прибуде до Підлися. Бо й достойний того безсмертний Маркіян.

Прибувайте всї старші і Ти, дорога молодежи — надїє наша, квіти. Підлисє нехай стане від тепер для тебе новим осередком, новою сьвятинею, до котрої частїйше навідувати ся будеш, у котрій черпати меш сили, відсьвіжиш твої молодечі уми до будучої працї для народу... і сповнять ся певно ідеали Маркіяна.

Прибувайте всї українські Інституциї та Товариства, прибувайте гуртом, згадайте, що в Підлисю узрів сьвіт той, що дав почин до нинїшного нашого розвитку, що єму завдячуємо нинїшну сьвідомість нашу і силу.

І як бувало колись, на звук вічевого дзвона спішили наші предки і достойно розуміли значінє і вагу громади, як бувало колись, не зважаючи на нїякі перешкоди збирали ся разом в важній хвилї, так і Ти, Український Народе, спіши тепер і прибувай у Підлисє, а там всї разом докинемо цеголку до величньої сьвятинї слави для Того, що збудив Галицку Русь-Україну з віковічного сну, з довголїтньої тьми і неволї.

А дух Маркіяна засияє і порушить мілїони і ті мілїони певні себе кликнуть сьміло: „Ще не вмерла і не вмре!“

В Краснім, дня 22. жовтня 1911.

Комітет Маркіянового сьвята у Підлисю.

Заходи бар. Ґавча о утворенє парляментарної більшости.

(×) Другий „народний парлямент“ має полагодити великі і важні роботи. Крім буджету треба би конечно подумати про фінансову реформу і винайденє нових жерел доходу для покритє очивидного недобору фінансового і всяких домагань, як поправи биту державних урядників і т. п. Так само з оглядом на заграничне положенє показує ся конечностю військова реформа. З народних конечностий досить згадати предлогу про суспільну обезпеку, котра також вимагати буде значних видатків.

Нїчого отже дивного, що мінїстер-предсїдник бар. Ґавч змагає до того, щоби посольска палата „другого народного парляменту“ не тілько розправляла, але також щось дїйсно позитивного і реального зробила. А до такої позитивної роботи конечно потреба певної і великої більшости парляментарної, котра принялаб на себе обовязок, перевести ухвалу згаданих в горі предлог і законів.

В цїли витвореня такої парляментарної більшости розпочав бар. Ґавч переговори з парляментарними сторонництвами, котрим предложив свої наміри і плян парляментарної роботи. Одначе на сї змаганя мінїстра-предсїдника до утвореня парляментарної більшости задивляли ся звичайно парляментарні сторонництва так, начеб се було виключною потребою і справою правительства.

Сей хибний погляд утвердив ся в прилюдности задля того, бо мінїстер-предсїдник очивидно має на бачности передовсїм державні справи і потреби, для котрих старає ся зложити парляментарну більшість. Провідники полїтичних і парляментарних сторонництв, маючи знов на бачности т. зв. народні конечности не можуть ще зрозуміти того, що правительство, а зглядно держава не може вдоволити сим народним потребам і конечностям доки не буде мати потрібних до того грошевих засобів. отже ухваленого буджету і фінансової реформи, яка би отворила нові жерела доходів для вичерпаного державного скарбу.

В тім отже хибнім поглядї спочиває цїла причина неспроможности „народного парляменту“, котрий не хоче чи не може зрозуміти, що витворенє певної парляментарної більшости для успішної і позитивної роботи законодатної вийде також в користь широких верств населеня. Сторонництва „народного парляменту не змогли зрозуміти сего, що они самі повинні подбати о таке уладженє парляментарних відносин, щоби сей народний парлямент міг щось дїйсно хосенного зробити для народів, а не тілько вести цїлими місяцями пусті нераз розправи, та щоби сам парлямент взяв справи у свої руки, став самостійним і независимим від правительства.

Тимчасом парляментарні сторонництва не зрозуміли доси ваги сеї самостійности супроти правительства. Навіть социялїсти, котрі ненастанно говорять про потребу сильного парляменту, домагають ся все, щоби правительство провадило сей парлямент. Они все докоряли бар. Бінертови, що він не провадив парляменту а лишав єго власній єго судьбі.

Тим способом социялїсти виставляли справдешне сьвідоцтво убожества народному парляментови, коли порівнати єго з давним куриальним парляментом за часів н. пр. президентури Смольки, котрий мав таке впливове і могутне становище супроти правительства.

Витворенє певної і сталої парляментарної більшости стрічає однак великі перепони, бо в народнім парляментї нема засадничих основ до витвореня независимої від правительства більшости. Така більшість повинна би мати одноцїлу засадничу проґраму, за котрою би она встоювала.

Лишивши социял-демократичний союз на боцї, маємо горожаньскі сторонництва, котрі дїлять ся на два табори. Один стоїть на основі християньского сьвітогляду, другий визнає т. зв. вільнодумно-поступові засади, суперечні з християньским сьвітоглядом. Анї один анї другий табор не може нинї мати більшости в посольскій палатї. Вільнодумцї моглиб з социялїстами зложити таку більшість, але она не булаб спосібна до позитивної і реальної роботи, отже не моглаб осягнути потрібної цїли, яку має і повинен мати парлямент.

В тім отже лежить цїла трудність для кождого правительства, котре не може обійти ся без сталої парляментарної більшости, а се також є невідрадним для самого парляменту, котрий не зможе сповнити своєї задачі.

Юлїян Дзерович.

Герої віри і науки а корифеї невірства.

(Дальше).

Призвичаєні до авторитетних виступів хвалять ся своїм невірством і говорять о „неоспоримих правдах“, о „признаних всїми вислїдах науки“ і тому на всї боки говорять „се звісна річ“, „то само собою розуміє ся“. Ба! ще пів біди булоб, коли би тими авторитетами хоч були люди старші, досьвідні, в одній галузи знаня бодай обізнані, а то таким авторитетом для молодого академика ембріона, звичайно стара якась виґа, вічний академик, що прочитав, або й не прочитав Büchnera: „Kraft und Stoff“ або Hekla „Welträtsel“ і своїм: „гм! ви ще того не знаєте? гм! ви ще того не читали“, так запугає, застрашить молодика, що той спускає очи і признає ся до страшної провини, що там якогось Büchner-а, або Haeckl-а не читав і вірить, вірить — кажу виразно: вірить — найочивиднїйшій нулї науковій, справдїшному веру знаня, академикови ветеранови, який перший правничий іспит не годен склеїти, одного фільософічного кольоквія не здав, на медицинї замість в просекториї з шинку не вилазить. Але така віра не упокорює; віра в „такі“ авторитети не понижає. Але абстрагуймо нинї вік тих академічних, студентских авторитетів а сягнїм трохи висше, приглянїмось таки справдї корифеям невірства, і то щоби нас не посуджено о пристрастність, о брак обєктивности; приглянїмось тим сьвітилам призмою їх власних приятелїв, поклонників, як они взаїмно о собі судили.

Патриярх невірства Voltaire (1694—1778), якого Людвік XV. називав дураком, Фридрих Великий шубравцем, Лєссінґ шельмою, сам себе найкрасше характеризує отсими словами: „Треба брехати як чорт, не вразливо, не лиш тодї а тодї, а безлично а безвпинно. Брешіть, мої приятелї, брешіть! При нагодї і я так зроблю!“ *)

О нїм та о не багато від него лїпшім Руссо (Russeau) (1712—1778) висказав Наполеон отсї знаменні слова: „Їх сучасники мусїли бути дуже маленькі, щоби назвати таких людий великими!“

Королевецкому фільософови Кантови (1724—1804), котрий задля своїх виступів проти віри дістав остру нагану, закидає Шопенгауер, що він „насилує правду; він не погорджує нїякою софізмою; він ходить ріжними критими стежками, а свої противорічности старає ся закрити перед другими“.

Берлиньский „фільософ несьвідомого“ Е. Ф. Гартман годить ся з Шопенгауером і каже: „Кант боронить на однім місци се, що на другім збиває, щоби небавом знов сего самого боронити; він заслонює гіпотетичний характер дедукциї напушистими словами і відверненєм уваги від головної річи.“

Є. Ф. Гартман (1842-1906), котрий знов материялїзм посунув до найдальших границь, дістає від історика материялїзму Лянґого прикметник, що він є: „цїлковито „ненауковий“, а Нїцше пише о нїм, що він є: „фільософічним пародистом.

А знов Гартман собі глузує над „сибілїньским пророчим тоном Нїцшого“ (1844—1900). Він наумисно там виражаєсь неясно, де хоче дати щось позитивного; читач підозріває незміриму глубину мисли, але тимчасом находить порожню, як прим. закінченє Заратустри. „Чистого пізнаня він собі не бажає“. Жидівский письменник Макс Нордау пише о тім моднім фільософі таке: „Коли читаєш письма Нїцшого за порядком, то відносиш таке враженє, немов би то слухалось якогось зумашедшого з розогненими очима, дикими рухами, піною текучими устами, ошоломлюючими словами, котрий часом вибухає диким сьміхом а часом мече проклонами і безстидними словами, часом знов танцює шаленим танцем, то з затисненими кулаками кидаєсь на свого мнимого ворога. О скілько ту безконечну лявіну слів зрозуміти можна, то в них яко головний мотив можна пізнати цїлий ряд постійно повертаючих уровнь, які мають своє жерело в похибках представлень і хоробливих орґанїчних перемінах. Тут і там можна пізнати десь якусь яснїйшу гадку, котра, як звичайно у помішаних має форму певного твердженя, немовби деспотичного якого розказу. Щось доказувати навіть Нїцше не пробує.

Песиміст Шопенгауер (1788—1660) котрий сам хвалив ся, що він „заслону правди висше підніс, як хто небудь перед ним, бо він писав параґрафи, котрі треба уважати немов диктовані Духом Сьвятим“, він в своїх заключенях є „безмисльним і відтручуючим“ як о нїм пише Д. Ф. Штраус. »Він є неможливим еґоїстом і мимо свого фільософічного талану дураком на свою руку«.

Вже також невіруючому А. Ф. Гумбольдтови Д. Ф. Штраус забираєсь з безличностию і легкодушностию доказувати перехід з анорґанїчного до орґанїчного, повстанє чоловіка з халдейского праболота. А природописець Віґанд пише, що поганїйше не могла з поля уступити атеістична фільософія як з Давидом Штраусом, який доказав, що він навіть в однім реченю не годен подумати послїдовно.

Протестантский учений богослов Фолькмар так характеризує Штраусового товариша пера і мисли Ренана (1823 – 1892), що то вславив ся сумної памяти пасквілем на житє нашого Спасителя. Фолькмар каже: „Ренан не має найменшого понятя о тім, що пише о Христї нїмецка наука“. Навіть славославець Ренана Горст пише такі слова о Ренанї: „Тут добре закпив собі Ренан з читаючої публики. Тут годї навіть розслїдити поважно, чи се хоч трохи єго переконанє, чи може лише фантазиї і пуста гра слів“.

Цїкаво послухати, як осуджує Шопенгауер так часто невідуючими цитованих: Молєшота і Біхнера. Про Молєшота (1822—1893) пише Шопенгауер так: Колиб я не знав, що се писав славний Молєшот, то я гадав би, що се (о фосфоросценциї мозку) не писав навіть студент університету, але який фризиєрчик. Таке то все дурне, незручне, ґудзоване. З тої самої школи є книжка Біхнера (1824—1899), доцента в Тібінґен. Я думаю, сему молодикови повинні би відібрати ius legendi, бо він компромітує правдиву науку. Ті лямпарти затроюють серце і розум нараз — а є дурні і злі заразом“. Ipsissima verba Шопенгауера.

(Конець буде.)

*) Сих засад слїпо придержує ся народно-демократичне „Дїло“. — *Ред.*

Мінїстер-предсїдник бар. Ґавч намагає ся усунути сї трудности і перепони, щоби перевести буджет, фінансову і військову реформу ітп., але сих справ боїть ся народний парлямент, щоби не втратити своєї популярности в широких народних верствах, котрим обіцювано всякі пільги і благодати, не згадуючи про обовязки і тягарі. Такі справи готові попирати тілько державні сторонництва, бо лївиця все глядить на се з недовірєм. До того ще й национально-полїтичні питаня викликують нові трудности. Переговори бар. Ґавча з Чехами викликали вже завись в Нїмецко-народнім Союзї, а переговорами з представниками українсько-руского клюбу вже затривожилось польске Коло, хоч бар. Ґавч не запрошував руских послів до більшости, а ще більше польске дневникарство. Християньско суспільний Союз держить ся на боцї і не хоче приставати до сталої більшости. Як поведе ся виплисти бар. Ґавчови з сих трудностий і перепон на чисту воду, покаже ся в найблизшій будучинї.

Де є український патриотизм национал-демократів?

(*Замітки з львівскої архідиецезиї*).

Став ся скандал! Национал-демократичний орґан „Дїло“ переняв ролю герострата! Зі шкодою української справи, з потоптанєм справедливости з великою шкодою для нас сьвящеників-Українцїв напали на Епископа-Українця за що — за напад збожеволїлого сьвященика-кацапа, найнесправедливійший нанад дудикевичівця — а як не збожеволїлого, але зовсім притомного, як пише „Дїло“, то се ще більше погане сьвітло кидає на наших национал-демократів. Ролю, яку грала „Прикарпатская Русь“ в часї суспензиї о. Сеника в борбі проти Церкви католицкої, переймило тепер „Дїло“. Розберім, що стало ся з точки канонїчного права церковного. Епископ перенїс завідателя на инше місце на сотрудника! Возьмім так, як пише „Дїло“, що се сотрудництво в Залучу дуже лихе, але de facto се є груба неправда. Чиж право канонїчне не каже, що кождий сьвященик обовязаний, а тим більше завідатель на приказ епископа бути готовим стати там, де епископ єго призначить яко душпастиря, яко місионаря, щоби душі вести до спасеня а чим ревнїйший, тим більше повинен радо йти і з лїпшого на гірше місце, не то сьвященик на пів збожеволїлий налоговий дудикивичівець-схизмофіл. А таким схизмофілом є майже завсїгди сьвященик-москвич, що пристав до новокурсної партиї русофільскої. Я бодай не вірю в католицизм сьвящеників-кацапів особливо з партиї Дудикевича, хиба з малими виїмками. А як є котрий сьвященик-русофіл католиком, то хиба лише розумом а серце єго далеко від католицкої ревности о спасенє душ. Серцем він не католик. Такий сьвященик русофіл рад би знести все, що нагадує наш розвій і зближуванє наше до католицкого духа, рад би знищити всї наші установи і звичаї ведучі до кріпкої унїї. Такий сьвященик буде воювати проти оо. Василиян, проти їх видань, проти набоженьства до Серця Ісуса, проти параклису до Пр. Діви в маю, проти частого причастия, проти св. Йосафата, навіть проти Папи, не кажучи вже про се, що епископів старає ся безчестити і понижати за слабі їх сторони, они прецїнь також люди. Парохіяни таких парохів, як підуть до Америки або до Росиї, стають фотіянами, схізматиками, або радикалами, бо не давав їм парох науки духовної нїякої довгі лїта. Про Папу, Церков він майже нїколи не учив, бо деж він би то робив, він любить московского царя, а цар гнобить католиків; видно той католицизм непридатний для русифікациї всїх славяньских народів. Не можу зрозуміти, як можна бути прихильником московских царів, гнобителїв, розпинателїв католиків-Русинів і заразом католицким сьвящеником ревним о свою віру.

І такий дудикевичівець каже в очи свому епископови — „я сторонник схізмофільскої лїберальної партиї з єї орґанами „Прикарпатскою Русею“, „Голосомъ Народа“ та „Русскою Волею“, — що кличе явно до апостазиї на влість епископам-Українцям. — Такий пок. о. Галька, чесний і досить ревний кацап-русофіл казав: „наварили собі латинники з тим „filioque“ най собі пють,“ або що „я певний про спасенїє Ольховецкого“ (свого парохіянина, що перейшов на фотійску віру).

Слухайте, панове з „Дїла“: Залуче не перше перейшло на „православіє“ але у львівскій епархії в Сороцї, повіту скалатского, тому з десять лїт, в парохії великого кацапа, і мимо приїзду Митрополита і єго науки невдало ся навернути схізматиків до унїї, котрі навіть у старостві заявили своє виступленє з Церкви католицкої. Такі то овочі душпастирства кацапа-пароха що до віри всюди будуть незадовго, де ширити ся будуть дидикевичівскі ізданія під проводом парохів-русофілів повні їди проти католицкої Церкви.

„Каже „Дїло“, що Залуче перейшло на схізму, бо не хотїло пароха призначеного собі, але не згадує, що там завідателем був кацап і парох відай померший також кацап. А дивіть чому в Лядськім коло Золочева люди не перейшли на схізму, навіть не казали об тім, мимо того, що се село кацапске, мимо того, що там не хотїли теперішного пароха, бо там і парохом попереднім і дуже ревним завідателем був Українець о. Свергун, що учив і учив нарід віри і у церкві і у школї і то гарно учив. Не кажу, як казали раз з „Ниви“ теольоґи славні, що кождий з правила кацап сьвященик вже є схізматик, або схізмофіл, але на сто з них 90% є між ними ще у найлїпшім разї схізмофілами і ворожо відносять ся до всїх установ католицкої Церкви. Як зайдете в полєміку зі сьвящеником русофілом, дійдете з ним до того, що він вам скаже, що перед Фотієм були самі автокефальні церкви, що доґми католицкої Церкви зачинають ся від Тридентийского Собору, що Унїя не остоїть ся, бо то анї католицизм, анї „православіє“, що Евлоґій і Столипін великі рускі люди, що цар особа „осьвящена“ і т. д. Цікавий я, де висьвячували царя!?

(Дальше буде).

Допись з Белзчини.

Тихо але з пляном ведуть Поляки орґанїзацийну працю у „підстав“. В тім не перебирають в середниках — терор і підступ мають одвітне примінене. Плоди сеї працї очевидні. Часописи нотують сотки збігцїв від нашої Церкви а опісля й народу у Львові, так само дїє ся і по селах, хоть формального збігства не нотує ся.

Чинниками, що пособляють Полякам в роботї, є передовсїм каплички, орґанїзациї просьвітні та економічні.

Давно зрозуміли они значінє віри і Церкви для береженя народу і поширеня єго сили. Запопадливо будують каплички навіть для маленької горстки латинників. Змонополїзували для себе латиньский обряд, монополїзують сьвятинї, а се безперечно впливає на нарід, притягає єго до Польонїї. При тім нема у них в тій мірі, як у нас, ширеня між народом байдужности до віри і до тих, що суть поставлені для її береженя.

Додати до сего належить ще й то, що на таких становищах „na kresach“ сьвящениками поставлені люди образовані, інтелїґентні, тактовні, що уміють промовити до народа словом любови, що беруть живу участь в громадяньских справах села, то розуміє ся, що робота у „підстав“ йде скоро вперед, підмиває наш народний корінь тай віщує не конче милу будучність, тим успішнїйше, чим менше з нашого боку працї, або ще гірше, коли она розкладова.

Звернемо головну увагу на села, що є в тім кутї дуже загрожені, а то Ворохта, Махнівок і Василїв. В Ворохтї здавна було латинників близко половина, більшість мешканцїв були гр.-катол., всї однак говорили по руски. Є ту костел, де давнїйше мали приют і гр. католики, де руский парох міг правити. Недавно замкнув латиньский парох костел перед руским похороном та казав викинути рускі фелони і иншу утвар.

Завдяки єго працї нинї громадска рада польска, школа польска. Село прибрало польский характер. З нашої сторони зачали будувати капличку, але будова йде дуже пиняво, бо парох москвофіл не може порозуміти ся з парохіянами і підприємцем будови. Вислїдом сего є, що навіть найгорячійші робітники в тій справі остигли, опустили руки. В Махнівку, де перебуває латиньский парох, було около 10 господарів латинників і трохи двірскої служби, як будували костел. Нинї поширилась Польонїя, при виборах до громадскої ради вийшли в більшости Поляки зі своїм парохом, і носять ся уже з гадкою перемінити руску викладну мову в школї на польску. Мають они Czytelnię T. S. L., Kółko rolnicze з красним склепом.

З нашої сторони в тих селах не робить нїчого або дуже мало. Не менше загрожене є село Василїв. Є там около 1/3 латинників; они мають »kościół« а парохом є звісний всепольский орґанїзатор ksiądz Pawłowski зі Жнятина.

Він з найбільшою старанностю відправляє всї богослуженя, кожду проповідь шпікує патриотичним сосом, любовю „języka ojczystego“, уміє справно використати кождий промах руского пароха і тим єднає щораз більше приклонників костелови і Польщі. От недавно, що з болем мусимо піднести, склалось таке: Тутешню церкву ще від Великодня відмальовує маляр. По правдї сказавши се й не оплатить ся такої суми витрачувати на відмальованє, бо церква дуже стара, а треба радше подумати над збиранєм фондів на будову нової.

Та воля пароха повнить ся ради сьвятого спокою. Належить сказати, що парох завзятий москвофіл, добирає слів у своїх проповідах на нищенє України, ганьбить послїдними словами людий, що хотїли би вести якусь орґанїзацийну роботу, своїх парохіян називає худобою, скотом. Читальнї „Просьвіти“ підсуває найбільше нїкчемні річи — неморальність, хоть се очевидна неправда і лише москвофільска загорілість таке єму велить. Взагалї сам нїчого не робить і другим перешкаджає.

Сумний факт, про котрий згадано висше, представляє ся так: Задля сего, що маляр відмальовував церкву, через цїле лїто не правило ся. Всї переносили се з болем -- одні ходили близко милю до Будинина до церкви а инші ходили до місцевого костела.

Всї сподївали ся, що вже буде відправа на „храм“ (Рождество Пр. Богородицї) і нетерпеливо дожидали сеї хвилї, де будуть могли в своїй церкві помолити ся Богу. Церкву маляр вже відмалював, випрятав і всї чекали свого отця духовного, щоби приїхав і коли уже не можна було правити Служби Божої, як казав, то принайменше, щоби відправив инші богослуженя Та надармо чекали. Парох не приїхав, а дехто казав, що тому, що Василївцї не дали робітника в жнива.

Се використав знаменито ksiądz Pawłowski. Приїхав, хоть не мав потреби, відправив в костелї з найбільшим торжеством службу Божу, суплїкацию, обхід, вечірню, а нарід огірчений просив ще, щоби приїхав на другий день. Сей рівнож приїхав і знов з можливою оказалостю відправив. Приїхав ще в суботу (третий раз) і відправив „mszę za dusze zmarłych“.

А для кого то всьо правив? Чи може для латинників, що не мали сьвята і робили в полї? Де там — самі наші заповнили kościół польскому пробощови кишенї і знесли дві фіри книшів. Так то нетакт москвофіла пароха проріджує наші ряди.

Дальшим чинником, котрим послугують ся Поляки, се орґанїзованє читалень T. S. L. На чолї тої ролї стоїть судия з Белза Krokowski, заступник посла з нашої землї п. Wysock-ого. Перед і підчас виборів зробив майже в кождім селї wiec. а тим що є судиєю, своєю особою впливав на наших заголюканих виборцїв. Аґітатори на се навіть вказували мовляв — чи тодї не прийде ся колись мати дїло у Krokowsk-ого? Сей pan sędzia платив за голос виборцеви (5 К війтови з Переводова) підчас виборів в Хлопятинї хоть певне знає чим пахне § о чистотї виборів. Розуміє ся таких засад чоловік в способах не перебирає для ширеня Польонїї.

В кожду вільну хвилю їде з відчитом по селах, не лякаєсь нїчого, хоть єму Василївцї нагнали раз доброго страху. Вислїдом єго працї є — читальня T. S. L. майже в кождім селї (для 5 латинників), а в Василеві відкриває сего року T. S. L. народну школу з польскою викладною мовою — на разї приватну, та з певною надією на краєвий етат в недалекій будучинї.

Відтак каса Райфайзена в Махнівку і Жнятинї, Towarzystwo zaliczkowe w Bełzie, котрі стоять під управою латиньских парохів і всеполяків, знаменито пособляють в тій працї. Стягають рускі гроші, відтягають від обезпеки в „Днїстрі“, чисті зиски обертають на своє. Який дух панує в зарядї тих кас, сьвідчить факт, що латинника, котрий був членом в надзірній Радї в Райфайзенцї в Махнівку, за те, що одружив ся зі сьвідомою Русинкою, з ради викинено. На заложенє рускої Райфайзенки в поблизких селах бюро патронату не призволяє — бюро вказує на інстнуючі польскі Райфайзенки. Для конкуренциї рускій „спілцї для збуту худоби в Белзї“, заложив п. Krokowski польску — а єго аґенти стягають наших хлопів мовлячи, що Krokowski нїчого не буде потручувати, а руска спілка бере великий „дишпенс“. От, коби Krokowski зібрав усю польску худобу і разом з нею виїхав до своїх на Мазури -- там би міг свою працю для своїх красше зпожиткувати.

Так оно в нашім кутї. А ми, замісць із здвоєною енерґією підняти працю орґанїзацийну або принайменше доганяти ворога, байдужно чекаємо... а чого... хиба ще сумнїйших відносин.

Італїйско-турецка війка.

Італїйска воєнна акция в Триполїсї посунула ся в останних днях замітний крок вперед. Порти Дерна і Бенґазі над побережем Киринайки, що до сего часу успішно ставляли опір італїйскому наїздови, збомбардовано і обсаджено італїйскими військами. Отже тепер всї важнїйші точки на трополїтаньскім побережу находять ся в італїйских руках.

Тим самим покінчила ся перша доба овладної акциї. Полишає ся ще опанованє внутра краю. Та се становити ме найтруднїйшу часть воєнної драми. Турки прийшли вже до себе по першім вражіню ненадійно виповідженої війни, післали на область бою своїх що найспосібнїйших офіцирів, а притім порушили мусульманьскі племена до „сьвятої війни“.

Начне ся не „мілїтарний прохід“, як се зображували собі в початках Італїйцї; буде се тяжка і абсорбуюча материяльно війна, серед неприятних обставин, вимагаюча величезних зусиль, грозяча увязненєм італїйскої держави на довгі лїта в справах европейскої полїтики.

Офіцири проти молодотурків. Всї офіцири турецкої бриґади в Дібра вислали депешу до осередного молодотурецкого комітету з заявою, що молодотурки завели їх довірє і длятого офіцири виступають з молодотурецкого комітету, що цїлий єго вплив і цїла єго могучість основувала ся до сеї пори на сїм, що армія йшла разом з молодотурками.

На полї бою. „Tanin“ доносить про нічний атак з дня 16. с. м. біля Триполїсу слїдуюче: „Завдяки недосить совісній сторожи Італїйцїв, Турки зуміли приблизити ся з арматами на віддаль 2000 метрів до італїйского табору і зачали єго закидувати стрілами. Страти Італїйцїв ізза нечайности нападу і переляку значні.

Про борбу біля Бенґазі пише „Giornale de Italia“, що Турки понесли там великі втрати. Із італїйских офіцирів поляг під Бенґазі корабельний хорунжий Біянко, а серед ранних находить ся капітан фреґати Франк і один офіцир з воєнних кораблїв, який мимо того, що був ранений карабіновою кулею, дальше провадив моряків до атаку. В ночи з 19 на 20. напали Бедуїни кількакратно на італїйский табор в Бенґазі і на село Сабрі. Напад відперто. Втрати Бедуїнів виносять що найменше 200 убитих і тількиж ранених. З італїйского сухопутного війска поляг 1 офіцир, 2 капралї і 13 жовнїрів, а тяжко поранених є 7 офіцирів і 54 жовнїрів.

Конфіската корабля. Піймапий Італїйцями пароплав „Neva“, винанятий турецким товариством, випущено вже на свободу і він прибув вчера до Превези. Після звіту капітана, Італїйцї забрали 132 скринї амунїциї, 7 стрільб і однострої для жандармериї На корабли було 112 жовнїрів, 7 офіцирів і кільканайцять цивільних осіб. Всїх як бранцїв перевезено до Таренту, а опісля на Мальту.

Укріплюванє турецких портів. Як з Царгорода сповіщають, в портах Смирна, Солунь і Байрут панує горячкова дїяльність уоруженя проти евентуального нападу італїйскої фльоти. В останних днях привезено до сих портів величезні припаси амунїциї.

Полїтичний огляд

Австро-Угорщина.

Палата вельмож. На суботнїшнім засїданю палати вельмож присьвятив предсїдник палати посмертну згадку бл. п. Филипови Залескому і бл. п. кардиналови кн. Пузинї.

Ґр. Шенборн поставив наглий внесок що до вибору господарско комісиї, зложеної з 21 членів, що має радити в перманенциї і має розглянути дорожняну справу, ухвалену палатою послів, а евентуально поставити самостійні внески.

Наглість і зміст внеску ухвалено. Опісля передано комісиї начерк законів в справі підвисшеня вільної від екзекуциї части плати, пенсий і т. д., вкінци в справі поборюваня пошестних недуг.

По виборі комісиї засїданє замкнено.

Заграниця

З портуґальского боєвища явив ся в суботу гостем на весїлю архікн. Карла Франц Йосифа в Шварцав брат принцеси Зити, кн. Ксавер Парма, начальник одного відділу портуґальских монархістів. Після весїля виїхав зараз в суботу вечер з поворотом на боєвище, щоби по пятидневній відпустцї знов обняти начальство. Монархічний рух осягнув важний успіх в півн. Портуґалії, бо війско Концеіра заняло місто Монталеґре. Се є певним доказом, що населенє піддержує сей рух. З залоги сего міста полягло 19, а в полон попало 30 людий.

Berl. Tageblatt звіщає, що до Портуґалії має впасти знов новий роалїстичний відділ числом 900 людий через Portella da Homen. Іспаньский мінїстер війни видав приказ, щоби виперти з іспаньскої области пробуваючих там монархістів. Они мали відтак звернути ся в гірску область Serre de Gerez, де займуть неодоляме становище. Там хотять вижидати дальшого припливу сил, щоби відтак зєдиненими силами ударити на републиканців.

Революция в Хінах обхопила область 800.000 квадратних миль, отже більше, як половину держави.

Лише залоги старих манджурских війск в Кантон, Цінчов, Нанкін, Фучан і Лячов остали вірними правительству. В Нанкінї повстанцї в злуцї з війском, що до них перейшло, здобули по завзятім бою манджурских жовнїрів палату віцекороля і спалили. Віцекороль ледви утїк. В Кантонї східну часть заняли революцийники, котрі між манджурскими жовнїрами виправили справдешню різню. Повстанцї заняли провінцию Ґанатун, а в Іпан мимо остороги провідників повстанців прибирає рух ціху ворожу для чужоземців. Розпочато змаганя, щоби знищити францускі і анґлїйскі копальнї. В середущих Хінах селяни є орґанїзаторами повстаня, перетягають уоружені від міста до міста і достарчають повстанцям коний і поживи. Північну часть зелїзничого шляху заняли повстанцї в більшій части, а також значну часть мостів зелїзничих на Жовтій ріцї і підмінували їх. В Янсекіян положили они міни під правительственні кораблї. Повстанцї відносять всюди побіди.

— **Сходини членів Христ. сусп. Союза** щоденно від 6-ої вечер **в канцеляриї ул. Хмельовского ч. 15, II пов.**

НОВИНКИ.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Филипа; римо-кат.: Рафаїла. — В середу: руско-кат.: Пров. і Тар. М.; римо-кат.: Хризанта.

— **Білети на концерт Маркіяна Шашкевича**, який відбуде ся дня 6. листопада при ласкавій участи п. Сальомеї Крушельницкої, продає від середи дня 25. с. м. книгарня Наук. Тов-а ім. Шевченка по отсих цїнах: Партер: фотелї від ч. 1—156 по 6 К, від 157—264 по 5 К, від 265—350 по 4 К, від 351—444 по 3 К. Другий поверх від ч. 1—22 по 4 К, від 23—82 по 3 К. Третий поверх від 1—56 по 2 К, від 57—104 по 1 К 50 с, від 105—180 по 1 К. Льожі партерові і II. поверха по 20 К, мезанїнові і I. поверха по 30 К.

— **Заява русько-католицких сьвящеників в Бразилиї, в справі напастий „Дїла“ на руських Епископів.** Ми русько-католицкі сьвященики в Бразилиї, зібрані в Прудентополїс, з нагоди 25-лїтного ювілею почитаня Серця Ісуса на Руси заявляємо:

„Позаяк русько-українська часопись „Дїло“ своїми явно масоньскими статями виступає часто і дуже часто против наших Владик, Єрархів Церковних в Галичинї, особливо против Їх Преосьв. Кир Григория, Епископа станїславівского, пятнуємо їх масоньскі вчинки і висказуємо редакторам »Дїла« своє обуренє. З причини напастий на наших Владик, не під силою, напором поміщуємо ми сю заяву, як всегда думає „Дїло“, але дивлячись на масоньску роботу „Дїла“, що своїми виступами против Епископа свого підкопує повагу нашого Єрархи, сповіщимо з далекої Бразилиї, щоб за зневаги від „Дїла“ оказати Їм нашу синівску вірність і любов. Ми, коли тут боремось за віру і обряд і стараємось, о чоловіка свого, щоб взяв провід над нами в справах Церкви, панове від „Дїла“ тій справі несують як нам так і народови нашому у Канадї, а своїм поступованєм шкодили і шкодять відносинам церковним, в Сполучених Державах; надівсе терпить Їх Преосьв. Сотер, Епископ руський в Філядельфії. І порозуміли вже деякі наші кольонії сей згубний, масоньский вплив „Дїла і однодушно заявили, що в їх кольонії „Дїло“ нїколи місця не буде мати. Кольонїя Марешаль Маллет так поступила і цїле сьвященьство руське в Паранї заявляє, що „Дїла“ більше передплачувати не буде. Прудентополїс, 7. липня 1911 *о. Маркиян Шкирпан ЧСВВ.*, Ігумен в Прудентополїс, *о. Рафаіл Криницкий ЧСВВ.*, *о. Клим Бжуховский ЧСВВ.*, Ігумен в Ітайополїс, *о. Авксентий Титла ЧСВВ.*, *о. Михайло Березюк*, парох в Марешаль Маллет, *о. Іван Михальчук*, парох в Антонйо Олїнто, *о. Петро Осїньчук*, парох в Іваї, *диякон Іван Гарасимович ЧСВВ.*

— **В „отчетѣ о дѣятельности Общества им. Михаила Качковского“** за рік 1911 стр. 6. читаємо таке: „Предложеніе д-ра Димитрія Маркова, щобы Центр. Выдѣлъ отправилъ нѣсколько кандидатокъ въ женскую сельскохозяйственную школу при Лѣснинскомъмонастырѣ въ Холмщинѣ ради науки домоводству и женскому сельскому хозяйству, Центр. Выдѣлъ исполнилъ такимъ способомъ, що сообща съ Обществомъ Русскихъ женщинъ „Жизнь“ въ Львовѣ ради справокъ выслалъ въ Лѣсну г-жу Боженну Гумецкую и агронома Общества г. Григорія Мальца“. Отже тепер вже знаємо, що „общество“ Качковского і „общество“ „Жизнь“ є тими аґентами, які на внесок екс-сьвященика Маркова висилають наших дївчат до православних монастирів в Росиї нїби то на науку господарства, в дїйсности однак на те, щоби там виреклися своєї Церкви, „обучились немножко“ в православю, яке опісля мали би ширити по повороті у нас в Галичинї. Тому запитуємо, чи на те дістає общество Качковского підмоги з сойму, зглядно краєвого Видїлу? Quousque tandem?.... Се стверджують дотепні видїлові общества Качковского в своїм »Отчетѣ« публично. Нехайже їм за сю щирість дасть фонди Росия, але гроші краєві на такі цїли не сьміють йти! Нехай би про се тямив член видїлу краєвого, радн. Кивелюк і рускі соймові посли!

— **Апробата підручника рідної історії.** Рада шкільна краєва на засїданю дня 21. с. м. одобрила підручник д-ра **Богдана Барвіньского** п. з. „Оповіданя з рідної історії“ і поручила єго до ужитку в I. клясї середних шкіл. Як довідуємо ся, автор виготовив вже підручник для висших кляс середних шкіл, який появить ся з початком нового шкільного року 1912/13. Звертаємо увагу наших читачів на рубрику оповіщень.

— **Вінчанє архікн. Кароля Фр. Йосифа з кн. Зитою** відбуло ся в пятницю. В честь прибувших гостий і молодої пари, відбув ся вечером попередного дня сьвяточний обід, підчас котрого папский майордом о. Біслетті виголосив до молодої пари промову з желанями Сьв. Отця. З нагоди вінчаня прислав Сьв. Отець в дарі для молодої пари копію образа Спасителя Леонарда де Вінчі, котрий находить ся в однім з Медиоляньских костелів. Копія ся є виконана зі срібла і прикрашена дорогими камінями. Вінчанє відбуло ся в присутности цїсаря, саского короля, архікн. Фр. Фердинанда, численних архікнязїв і архікнягинь та членів инших пануючих дворів. Чину вінчаня доконав з порученя Сьв. Отця майордом Біслетті в асисті проф. богословія кн. Макса Саского.

— **Християньство а поступ.** Нинї сьвіт безнастанно голосить, що Церква була і є гальмою поступу. Однак памятки старини, а і найновійші часи, з кождої области людского дїланя безусловно сему перечать. Нинї найвисші наші Достойники-Владики всїх сил докладають, щоби доробок культурний нашого народу увіковічнити, занедбане видвигнути, або сотворити. В тій цїли вишукують таланти, спомагають їх власними стипендиями, заохочують до працї, стали батьками-покровителями відданих хосенній народній роботї. Як по тій причинї двигнулись ми, сьвідомий сего кождий громадянин. — Згадаю при сїй нагодї про малярство і артиста М. Сосенка. Відданий цїлою душею ідеї пристроюваня наших церков відповідно до сьвятости місця, а узгляднюючи при тім питоменности нашого обряду і народні добутки, забрав ся по довших студиях до реальної працї, а вислїдом є пристроєні ним церкви в Пужниках, Підберезцях, Славску, Рикові, Конюшках і Печенїжинї. Послїдна з них представляєсь чудово. Збудована в стилю наших старинних церков, одна з найбільших в краю, з трема тяжкими копулами. Сосенко при мальованю узгляднивши структуру, приноровив відповідно орнамент, а удержавши гармонїю красок надав цїлій будівлї легкости. Особливо гарна головна баня — гейби гуцульска писанка. Глядиш і не надивиш ся! Не знати, ти любоватись живими народними орнаментами, чи йдучи за вражінєм, яке роблять східні сьвятцї віддатись тихій рефлексиї над самим собою. Через Сосенка силою дїйсности мусить вступити наше занедбане церковне малярство, деправоване лїтами витворами чужинців, в нову фазу відродженя і розвою. Від нас залежить дальша єго доля і розцьвіт, проте повинні ми щиро про него дбати і піклуватись.

о. Григорий Дурделя.

— **Конкурс на фасаду художньої школи в Харкові.** В недїлю 15. жовтня відбуло ся в Харкові засїданє жюрі, що мало вибрати красші проєкти фасади художньої школи. Головою жюрі був архітект унїверситету Величко, секретарем новий директор школи, художник Беркос; в засїданю брали ще участь епархіяльний архітект Покровский, член міскої управи інжінєр Харманьский, відомий український художник Васильківский, гласний міскої думи, бувший попечитель шкільної округи Раєвский, та директор київского музею М. Ф. Біляшівский. Засїданє тягло ся від 1. до 6. год. по полудни. На конкурс наспіло 18 проєктів під такими девізами: 1) „Момус“, 2) „Падолист“, 3) „Числа не знаєм, бо календаря не маєм“, 4) „Український барокко“, 5) „Мазепа“, 6) „Квітка“, 7) „Трохим — свій чоловік“, 8) „Два лебедї“, 9) „Доля“, 10) „Чорний ворон“, 11) „Сургучова печатка“, 12) „Не встиг“, 13) „Україна“, 14) „Обідрана сиротою понад Днїпром плаче“, 15) „Люба“, 16) „За визволенє“, 17) „Провінциял Nr. 1-ий“, 18) „Арс-Уно специя Міллє“.

Після пильного розгляду та обговореня проєктів жюрі визнало достойним першої нагороди (400 карб.) проєкт під девізом „За визволенє“, другої нагороди (200 карб.) — „Україна“ і „купити (за 100 карб.) під девізом „Доля“. Коли розпечатали листи, то виявило ся, що перший належить чертежникови міскої управи, д. Жукову, що скінчив Строганівску школу малярску в Москві, другий — директорови декоративної школи харківского товариства грамотности д. Тракал, третий — художникови з Київа д. Шумову, що скінчив школу малярску в Харкові.

З 18 проєктів, що були на конкурсї, є ще скілька досить добрих і жюрі ухвалило ще купити три з них, коли музейна комісия не пошкодує на них коштів, а саме під девізами: „Чорний ворон“, „Мазепа“ та „Український барокко“. — („Рада“).

— **Ворохобня в Китаю.** Для поясненя в читаню назв китайских місцевин подаємо деякі значіня сих назв: Кінґ значить столиця держави, Фу — столиця провінциї, Чу — другорядне місто, Гієн — треторядне місто, Кіянґ — велика ріка, Го — менша ріка, Гай — море або озеро, Тао — остров, гора в мори, Шан — гора, Лїнґ — провал, Куанґ — кріпость, Хай — воєнний табор, Вей — табор, Мен — ворота, Та — великий, Сіао — малий, Пей — північний, Нан — полудневий, Сі — західний, Тунґ — східний, Шанґ — горішний, Пай — білий, Гей — чорний, Вайвупу — мінїстерство заграничних справ, Тучіну — мінїстерство фінансів. Отже Пекінґ (властиво Пей-кінґ) значить: північна столиця держави, Нанкінґ — полуднева столиця держави ітд.

„Voss. Ztg“ принесла вістку, що ворохобники потерпіли повний погром. Цїсарске війско здобуло Ганкав, заняло зелїзничий дворець і окружило ворохобників. Число правительственних війск мало би виносити тепер на области, захопленій ворохобниками, около 40.0000 людий. Инші вісти, закомунїковані з Китаю в дорозї до Льондону, говорять про побіду ворохобників над правительственними війсками, хоч додають, що по обох сторонах є велихе число вбитих і ранених. Певне поки що се, що пекіньске правительство енерґічно добирає ся до ворохобників, висилаючи що день нові війска до Гавкау, осїдку ворохобнї, однак богато відділів переходить на сторону ворохобників.

— **Сумне явище.** Як звіщають з Перемишля, застрайкували в рускій ґімназиї ученики VII. кляси. Причиною страйку має бути видаленє зі школи ученика VII. кл. Р. за невідповідне поведенє зглядом професора Д. За видаленим учеником станула цїла кляса, виявляючи своє невдоволенє тим, що сейчас всї ученики опустили школу, на що дирекция відповіла знова розвязанєм кляси і зарядженєм нових вписів. Однак до запису нїхто не зголосив ся. В тій справі приїхав до Перемишля краєвий інспектор радн. Майхрович, а відбувши з учительским збором конференцию, цофнув розвязанє кляси, після чого вдало ся якось наклонити страйкарів до повороту. Мимо сего однак справа ся ще не зовсїм полагоджена, бо з причини, що видаленого ученика Р. не принято, єго товариші грозять новим страйком. Певно, що солїдарність учеників є похвальна, але тут, де она страйком виступає в обороні ученика, що зневажив свого професора, не має найменшого оправданя. Хиба, що має дійти до такого абсурду, що ученики будуть старшувати над своїми учителями і диктувати, що учителї мають робити.

— **З нагоди буджетового ювілею.** За рік буде 50 лїт від ухваленя першого конституцийного буджету в Австриї. Перший буджет предложений мінїстром скарбу Плєнером прийняли обидві палати дня 2-го листопада року 1862.

Державні видатки прелїмінував мінїстер на 777.544.445 К 88 сот, а на їх покритє найшов лише 589,300.668 К, значить замикав буджет недоборем 188,243.776 К. На частинне покритє недобору ухвалили палати затягнути 100 мілїонів внутрішної позички. Буджет з 1852 р. виглядає як на ті часи досить величаво, а то тому, що тодїшний прелїмінар обнимав ще видатки на угорску, семигородску і хорватску надворну канцелярию, разом около 38 міл. корон і на льомбардско-венецке королївство около 15 міл. корон, котрі відпали по угодї Деака 1867 р. і утратї Льомбардиї з Венециєю. Віднявши всї ті видатки на згадані краї, австрийский буджет виносив в 1862 около 690 міл. кор.

Про зріст австрийского буджету в протягу останних 50 лїт сьвідчать найлїпше наведені числа:

	Видатки	Зріст
р. 1862:	690,000.000 К	зглядний
р. 1872:	707,428.414 К	17,428.414 К
р. 1882:	971,441.902 К	264,013.488 К
р. 1892:	1.167,895.106 К	196,453.204 К
р. 1902:	1,689,116.863 К	521.221.757 К
р. 1912:	2.916,685.283 К	1.227,568.420 К

	Доходи	Зріст
р. 1862:	589,360.608 К	зглядний
р. 1872:	707.553.802 К	118,253.134 К
р. 1882:	896,311.586 К	188,757.784 К
р. 1892:	1.171,908.252 К	275,596.666 К
р. 1902:	1 690,182.264 К	528.274.012 К
р. 1912:	2.916,990.334 К	1.226,808.080 К

— **Дрібні вісти.** Дня 18. с. м. в ночи з вторника на середу вибух огонь на приходстві о. Ем. Кордуби в Олексичах і знищив всї господарскі будинки враз з пашою і збіжем; шкода, яка виносить 6.000 К, вчасти була обезпечена; попекли ся конї, спалили ся гуси, кури і прочий дріб. Огонь повстав в стайнї о 11. год. в ночи. — В селї Грушка велика в жовківскім повітї вибух онодї огонь, який знищив 6 господарских загород на шкоду 12.000 К; обезпечена була лише мала часть.— В дорозї межи Бжеском а Йодовниками, в західній Галичинї, убили минулої ночи якісь незвісні злочинцї різника Вольфа Мінца, ограбивши єго з гроший. — Коло Закопаного кинув ся онодї під поїзд якийсь робітник без занятя. Самоубийник погиб на місци. — В Кольодею в Чехах згорів о тла чудовий старинний замок кн. Лїхтенштайнів; замок сей побудовала в XVIII. в. сабавдска кн. Мария Тереса.

Оповістки.

— **З перемиской епархії.** Виставлені на конкурс з речинцем до 22. листопада 1911 отсї опорожнені парохії: Криве, Лопінка, Рябе, Куличків, Добра шляхоцка, Дубецко, Мацина,

Сьвяткова, Войславичі, Кліцко, Макова, Тростянець, Воля цеклиньска, Крампна, Хміль, Михалевичі, Чорноріки, Жовтанці, Нове село, Сулимів, Плавів, Щирець, Мостиска, Войткона, Милик, Крупець, Добряни, Лежахів, Полкині, Пулави, Сьмільник, Явірник, Ясель. — Крилошаньскі відзнаки одержали оо: М. Лазоришак в Осердові, Е Трешневский в Хороброві, Р. Осьмак в Тудорковичах, І. Калужняцкий в Пралковичах, Ю. Падох в Кривчи. О. Фартух, парох Должнева, іменований завідателем деканата варяжского. — Неопресвитері одержали отсї посади: Т. Заболоцкий сотр. в Липі, В. Хомяк сотр. в Тарнавці, Л. Сандович співпоміч. в Снїтниці, Ю. Менціньский в Угерцях незабит. і доїзджаюче в Хишевичах, Гр. Мартинович спом. в Залужи, Й. Левицкий сотр. в Радимні, І. Заяць сотр. в Люблинци, І. Вольский сотр. в Перемишлї, Д. Воробець співпоміч. в Галівці. — Канонїчну институцию одержали: І. Калужняцкий на парохію Попелї, о. Гнатишак на Сурохів, К. Поляньский на Чертеж, Л. Гасько на Малковичі, Т. Серединьский на Биків, М. Антоневич на Замочок, К. Федорович на Губичі, І. Бирка на Старе село, А. Рудавский на Манастир. — Завідательство одержали оо.: А. Ґоцкий в Полкинях, М. Жук в Сьвятковій, С. Маланяк в Милику, Т. Грушкевич в Крупци, А. Федоряк в Дубецку, А. Брановский в Новім селї, П. Галянка в Добрій шляхоцкій, В. Гучко в Войславичах, Н. Тисович в Щирци, Б. Сенета в Михалевичах, о. Папп в Куличкові. — Сотрудництва дістали: М. Дацько в Пралківцях, Лев Чапельский в Сяноцї, І. Білик в Перемишлї. — Співпомічництва одержали: Д. Вендзілович в Ліску, М. Городиский в Никловичах, І. Голїчек упр. в Кальникові, С. Хотинецкий в Гордині, А. Трешневский в Дворцях, А. Пизюр в Руді лїсній, М. Жубрид в Дальовій, П. Середа в Терці, А. Ґут в Ветлині, Р. Винницкий в Пяновичах, Я. Мухнацкий в Хащові, В. Мацюрак в Добровлянах. — Конкурс на посаду гр.-кат. катехита в філії ц. к. ґімназиї в Самборі розписаний з речинцем до 10-го листопада 1911 р.

— **Краєва Рада шкільна** іменувала в народних школах: о. Ем. Чарнецкого учителем гр.-кат. релїґії 3-кл. вид. жен. школи, полученої з 4-кл. в Ягайлоньскім Городку; Марию Гефліх учителькою 3-кл. вид. жен. школи в Жовкві; Марию Хвостівну учителькою 6 кл. жен. школи в Раві Рускій; Мар. Грабаля учителем муж. школи ім. Чацкого в Стрию; Пав. Реваковичівну учителькою жен. школи ім. св. Кінґи в Стрию; Вікт. Лїстовского учителем 4-кл. школи в Підмихайлю; Франца Лютра учителем і Анну Кропивницку учителькою 4 кл. школи в Петрилові. Управителями 2-кл. шкіл іменувала: Жиґм. Бабчина в Бобровій; Войт. Вельґуса в Сїдлисках біля Тухова; Ант. Слюсарчика в Витковицях; Петра Терліковского в Пцімю; Йос. Каміньского в Гетманьскій Познанцї; Теод. Бортніка в Урмані; Волод. Зайтала в Бірку старім; Людв. Грубого в Загайполю; Йос. Мілося в Грудні гірній; Альфр. Тепера в Білянах, Франца Варґацкого в Сухорові; Ант. Тшнадля в Петриковичах; Войт. Сьвіґоста в Гиловичах; Йос. Гординьского в Татарах; Ів. Хомчиньского в Ступниці рускій; Ів. Манґольда в Пужниках; Йос. Цетнарского в Хваловицях; Мар. Романьского в Билицях. Учителями і учительками 2-кл. шкіл іменувала: Йосифу Виснїцку в Уйсолах; Йос. Гірнесивичівну в Кельнарові; Алекс. Фартуха в Дорошові великім; Ів. Бидлїньского в Петриковичах; Мар. Шоробурову в Бориничах; От. Романьску в Билицях; Стан Малїкову в Толщові; Соф. Височаньску в Бірку новім; Марию Теперову в Білянах; Стан. Бесядецку в Грусятичах. Учителями і учительками 1-кл. шкіл: Мар. Хмельовску в Лещатові; Мих. Бекесевича в Лежанівцї; Юр. Гуминиловича в Берлогах; Ал. Камера в Любсиці; Вит. Стеглика в Годісци Вільківскій; Йос. Мороза в Руховій; Юл. Пелехатого в Чехові; Мар. Оливянку в Погвиздові; Волод. Пейку у Високій; Стан. Колдраса в Натацовицях; Гел. Фафарову в Вербиці; Йос. Ґречилу в Баківцях; Каз. Мазурову в Дублянах, в школї ім. кор. Ядвиги; Мар. Мишківну в Задїлю; Гел. Бжечківну в Рицерці долїшній; Теоф. Мудрия в Бонарівці; Марию Куновску в Кривці; Іду Слянівну в Загайполю; Мих. Буджика в Стопчатові; Гел. Чарнецку в Сливниці; Мих. Вроньского в Пужниках; Вікт. Міснякевича в Передмістю дубецкім; Соф. Реціївну в Сломовцях вижних; Соф. Скальску в Обидові; Ів. Кліха в Селї II.; Марию Руціньску в Липовиці, Мих. Єзуїта в Зарічу; Мих. Чабака в Подемщинї; Павла Підгірского в Тиховицях.

— **Кваліфікацийні іспити** на учителів народних шкіл перед іспитовою комісиєю в Бережанах розпічнуть ся дня 14. листопада. Поданя о припущенє до іспиту треба присилати на руки дирекциї учит. жіночої семінариї в Бережанах. Речинець вношеня подань до дня 7. листопада 1911.

Телеґрами

з дня 23. жовтня.

Відень (ТКБ). Цїсар Франц Йосиф зложив вчера півгодинні відвідини саскому королеви в Авґартен. Король відїхав з поворотом до Дрезна.

Мадрит (ТКБ). Виданий розпорядок привертає конституцийні запоруки.

Петербург (Пет. Аґ.). Мінїстер внутрішних справ предложив радї мінїстрів в цїли внесеня в думі начерк закона, силою котрого має приладити ся початкові зарядженя в цїли переміни міста Холма на ґубернске місто.

Токіо (ТКБ). В державній фабрицї пороху наступив вчера вибух. Вилетїли у воздух два будинки. 12 осіб погибло, 9 є покалїчених. Знищило ся чотири тисячі кільоґр. пороху.

Царгород (ТКБ). Дневники звіщають, що в італїйскім війску в Триполїс ширить ся дальше холера Від початку війни погибло 216 вояків.

Царгород (ТКБ). Онодїшний пожар в Стамбулї прибрав великі розміри в наслїдок недостачі води, огонь погашено аж вчера о год. 2. в ночи. Згоріло 200 будинків. Жертв в людях нема. Пожар вибух в наслїдок необережности.

Рим. (ТКБ). До Аґ. Стеф. доносять з Триполїсу 21. с. м: Вчера кружляла всюди вістка про новий турецкий напад на італїйскі позициї. Вістка та є неправдива; володїє тут повний спокій. Около 400 вязнїв уміщено на кораблї „Nilo“, який має їх відвезти до Неаполю.

Бомбардованє в Гомс не нанесло мешканцям більшої шкоди. Дня 21. с. м. перед полуднем вивішено з цитаделї італїйску хоругов серед арматної сальви з кораблїв. Висїданє війска з воєнними припасами триває дальше.

Всячина.

— **Сумна статистика**. По довголїтнім зростї числа самоубийців наступило тепер в сїм роцї у Віднї значне зменшенє. В першій половинї року було 10% самоубийців. Але на жаль можна знова ствердити, що вік самоубийців чим раз низше упадає, так що в останнім часї найбільше є самоубийств молоденьких хлопців, між якими були 14-лїтні, 12-лїтні, а навіть 9 лїтні хлопцї. Загальне число самоубийств виносило в першій половинї 1911. р. 265, з сего одна третина женщин. В попереднім роцї числив наймолодший самоубивець 12 лїт, а тепер 9. Є се появи, які дають багато до думаня. В кожнім разї є се ясно, що сї сумні факти вяжуть ся з упадком родинного житя і з великими хибами виховавя молодежи.

— **Освоєний муравель.** Житє муравлїв слїдять учені вже від довшого часу. Показало ся, що се зьвірятка є дуже дикі і може найбільшою штукою що до освоюваня є саме освоїти муравля. Се удало ся тепер крім Анґлїйця Люббока лише Єзуїтови Васманови. Він держав в своїм огородї ріжні роди муравлїв. До одного гнїзда всаджував все скляну рурку з баньочкою на кінци, де сидїв муравель. Васман подавав єму шпилькою все мід. За якийсь час випустив єго між другі більші, так щоби свого міг пізнати. За якийсь час, коли наставив мід, муравель приблизив ся з великим страхом до скланної баньочки, почав збирати мід і відходив. Се повторяло ся довший час, а вкінцї муравель приходив не тільки до шпильки з медом, але і до рук і відси збирав дуже сьміло мід. А треба знати, що запах другого тїла є для них страшно відражуючий. І хто знає добре дикість і жажду войованя сих зьвіряток, проти яких бенґальский тигр є ще невинним голубом, сей тільки вповнї оцїнить штуку освоєня такого муравля.

— **Система дешевого харчованя**. Даньский лїкар, др. Гінгеде, виступив із пропозициєю дешевого харчованя, так важного в часах теперішної дорожнечі. Після єго обчисленя, людина може при теперішних цїнах харчувати ся дуже добре за 22 центи денно, а навіть за 17 а то й за 15. Треба лише усьвідомити собі, що зовсїм не потрібно їсти мяса. Др. Гінгеде виходить із такого заложеня: Коли правдива моя засада, що пр. фунт бараболь має таку саму харчову вартість, що фунт худого мяса, то розвязка дорожняної квестиї буде легка. Обчислїм лише, як великою втратою для народного господарства є се, що даємо худобі їсти земні плоди на се, щоби опісля зїдати сю худобу. Цїлий запас поживи, потрібний до удержаня зьвірят при житю (витвір тепла), йде при сїм на марне. А ходить тут о втрату таку велику, що ті числа можуть спричинити заворот голови. Тому радить він їсти страви як найдешевші, очевидно ростинні: моркву, бараболї, бураки, ячмінну та вівсяну кашу, біб, фасолю, капусту, молоко і т. д. і запевняє, що люди чути муть ся так само добре, як тодї, коли їдять штрасбурскі паштети та індики з труфлями. Але треба сповнити одну важну умову, а саме, що не треба їсти в певних сталих порах, а лише тодї, коли чуємо ся голодними. Люди, що їдять в сталих порах, часто не мають тодї, коли сїдають до стола, апетиту, мусять, щоби їсти, урозмаїтнювати їдженє ріжними кулїнарними штучками. Натомість люди, що їдять тодї, коли хочуть їсти, не потребують сего урозмаїтнюваня, але їдять усе з охотою, бо як відомо, голод се найкрасший кухар.

!!! Купуйте !!!

одобрений Радою шкільною краєвою і виданий накладом „Видавництва Чина св. Василия В.“ в Жовкві підручник

д-ра Богдана Барвіньского п. з. *„Оповіданя з рідної історії“.*

Підручник обнимає 190 сторін тексту, XXXVI сторін ілюстраций (числом 53) на кредовім папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштує всего **2 К 20 с.**

Сей підручник є першим підручником рідної історії для руских середних шкіл і дає шкільній молодежи вперве повний образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учеників І. кляси середних шкіл, але при недостачі иншого підручника й для учеників висших кляс, для руских видїлових шкіл, для семінарий і лїцеї в та до кваліфікацийних іспитів на народних і видїлових учителїв.

Надає ся він до науки в дївочих та хлопячих бурсах і институтах, а ізза своєї приступности також для наших **читалень**, для **селян і міщан**. З хісном може почити ся з него нашої історії й **кождий осьвічений Русин**, що не має часу розчитувати ся в обємистих книжках.

У Львові набувати можна в „Книгарні Наук. Товариства ім Шевченка“, Ринок 10.

— **„Церковна Штука“**, торговля дієцезальна Інститута Непорочного Зачатия Пр. Діви Мариї в Станїславові має на складі вино літурґічне, сьвітло церковне і столове і всї прибори церковні. В своїх робітнях виконують і направляють ризи церковні, та виробляють всїлякі річи бронзівничі. Чаші, монстранциї, дарохранительничі і пр. золотимо огнево і тревало.

Сю торговлю припоручаємо ласкавій опіцї нашого Духовеньства і просимо о ласкаві замовленя. Все виконуєть ся по найнизших цїнах. Призначенє чистого зиску є Всечеснїйшому Духовеньству знане. (5 - ?)

Забавляє і скорочує нудні хвилї житя лише

КІНО-ТЕАТР **STELLA MARE**

француского кінематоґрафічного Товариства. В салї будинку при ул. Городецкій ч. 2. а (давнїйше саля Нового театру) надзвичайні представленя сензацийних найновійших рухомих образів. Проґрама від 13. до 19. жовтня. Підчас продукций і в антрактах буде пригривати сальонова музика. Білети можна набувати від год. 3 по полудни при касї театру. Зміна програми що пятницї. Початок представленя о год. 3½ по пол. 1. Великі маневри австро-угорскої армії. 2. Кельнерка: драмат. 3. Наречена як мілїонерка: комедия. 4. Віщунка „Лялька“ фантаст. балет. 5. Подарунок з полкового коня. 6. Тиждень Ґомонда. 7. Останний вибрик Мілєра, ком.

Асекуруйте своє майно від огню

В „Днїстрі“!

Кождий Русин повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиницї то добробит цїлого народу.

дий Русин повинен асекуровати ся тільв рускім товаристві взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Нема жадного иншого руского товариства асекурацийного, тільки один

„ДНЇСТЕР“

„ДНЇСТЕР“ рахує найдешевші оплати заобезпеченя **селяньских будинків**.

„ДНЇСТЕР“ звертає кождорічний **чистий зиск** своїм членам; на рік 1911 виносить зворот 10%.

„ДНЇСТЕР“ оцїнює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а до комісиї запрошує все двох господарів на оцїнителїв.

„ДНІСТЕР“ дає підмоги **руским школам і бурсам**, де виховують ся селяньскі дїти.

Люди асекуровані в „ДНЇСТРІ“ можуть дістати позичку у всїх великих Банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Днїстер“.

Власні фонди „Днїстра“ виносять з кінцем 1910 року 3,052.250 корон.

„ДНІСТЕР“ приймає обезпеченя на житє у всїх догідних комбінациях (на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти).

В „ДНЇСТРІ“ можна обезпечати від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цїнні папери і векслї за дешевою оплатою премії.

Адреса „Днїстра“: Товариство взаїмних обезпечень „Днїстер“ у Львові, у власнім домі ул. Руска ч. 20.

Просимо вписувати ся в члени стоваришеня „Спілка продукцийна“, щоби уможливити введенє єго в житє. Стоваришенє витичило собі таку цїль: Купувати сирі продукти, тії переробляти і яко свій виріб продавати, удержувати склади з сирими продуктами і з своїми виробами в цїли користного їх збуваня; — закладати фабрики для перерібки сирих продуктів і материялів; — засновувати спілки продукцийні і т. п. — Один удїл виносить К 100 —, вписове К 5 — Гроші належить посилати на адресу „Народна Торговля“ у Львові на книжочку вкладкову ч. 4000. Статут і заяви приступленя на жаданє висилає **Дирекция**.

Розклад їзди зелїзниць у Львові.

Відїзд. **Головний дворець.** Приїзд

рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи		рано	перед пол.	по пол	вечер	ночи
3·40	8·22*	2·45*	6·05	11·1[illegible]	Краків	5·50	9·00*	2·00*А	5·48	9·50
—	8·45	2·30*А	7·00*	12·35*	Краків	7·30	10·15	1·30*	8·25*	2·22*
—	—	—	7·30	—	Краків	—	—	—	—	—
—	—	5·46	—	—	Мшана	—	—	—	7·15	—
—	—	3·50	—	—	Ряші	—	—	1·10	5·40	—
6·15	10·40	2·18*	8·46	11·13	Підволочиска	7·20	11·55	2·10*	—	10·30
—	—	2·35	8·38*●	—	Красне	—	8·08*	—	10·10	—
6·0[illegible]	9·15*	2·20*	—	10·48	Чернівцї	8·05	—	2·05*	—	9·34
—	9·37	—	—	2·50*	Чернівцї	—	—	5·52	6·26*	12·05*
—	—	3·05	—	—	Станїславів	—	10·25	—	—	—
—	—	—	6·29	—	Коломия	5·45	—	—	—	—
6·00	10·02Б	1·45	6·50	11·25	Стрий	7·28	11·40	6·45	10·19Б	11·00
7·30	10·02Б	1·45	6·50	—	Лавочне	7·28	11·40	4·25	10·19Б	11·00
7·30	10·2Б	1·45	6·[illegible]0	11·25	Пустомити	7·28	—	4·25	6·45	10·1[illegible]Б
6·35	9·05	3·40	—	10·40	Самбір	8·00	9·58	1·40	9·00	—
6·35	9·05	2·15А	3·40	10·40	Любінь	8·00	9·58	1·40	9·00	12·45Д
7·35	9·0[illegible]	—	3·40	-	Сянка	—	9·58	1·40	9·00	—
7·35	—	2·28	7·49	11·35Е	Рави руска	7·33	—	1·26	8·00	—
7·35	—	2·28	—	—	Белзець	—	—	1·26	8·00	—
7·35	—	2·28	7·49	—	Сокаль	7·33	—	1·26	8·00	—
6·06	10·05Г	12·30Г	4·18П	8·20А	Бруховичі	7·00	8·3[illegible]Г	1·26	5·18Г	9·35А
7·22	—	2·50З	6·31Г	—	Бруховичі	7·33	11·05Г	1·46Г	7·45П	—
7·35	—	2·28	7·49	11·35Е	Бруховичі	—	—	3·48З	8·00	—
8·20	10·25Л	1·35В	3·05Л	6·00	Винів	8·15	1·11Л	4·30	9·25Л	10·00В
8·20	—	—	—	6·00	Яворів	8·15	—	4·30	—	—
5·58	—	—	6·16	—	Підгайцї	—	11·15	—	10·20	—
5·58	—	—	6·16	—	Винники	—	11·15	—	10·20	12·16К
7·50	—	2·50	—	—	Стоянів	—	10·04	—	6·30	—

Відїзд. **Підзамче.** Приїзд.

6·30	11·01	2·33	9·09	11·33	Підволочиска	7·01	11·3[illegible]	1·55*		10·13
—	—	2·52	8·51*	—	Красне	—	7·49*	—	5·16	—
6·12	—	—	6·30	—	Підгайцї	—	10·54	—	8·52	—
6·12	—	1·30	6·30	10·40К	Винники	7·26	10·54	6·24	9·57	12·00К
8·12	—	—	5·38	—	Стоянів	9·42	—	6·11	9·57	—

Відїзд. **Личаків.** Приїзд.

6·31	—	—	6·51	—	Підгайцї	—	10·36	—	9·36	—
6·31	—	1·49	6·51	10·59	Винники	7·08	10·36	6·06	9·36	11·43К

* поспішний поїзд. поїзд поки що не їздить. А від 1/6 до 5/9. Б від 18/5 до 10/9 в недїлї і рим.-кат. сьвята. В від 7/5 до 10/9 в недїлї і рим.-кат. сьвята. Г від 1/6 до 31/8 щоденно. Д від 14/5 до 10/9 в недїлї і рим.-кат. сьвята. Е лише в недїлї. З від 1/6 до 30/9 щоденно. К в суботи і недїлї. Л від 1/5 до 30/9 щоденно. Н від 1/6 до 31/8 в недїлї і сьвята. П від 10/5 до 30/9 щоденно.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

KUL